CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA

Hod V. Wilnia, 15 Kastryčnika 1932 h. Nr. 10.

„NIE ADNYM CHLEBAM ŽYWIE ČAŁAWIEK, ALE ŬSIAKIM SŁOWAM, ŠTO WYCHODZIĆ Z WUSNAŬ BOŽYCH".

(Mat. 4—4).

ŹMIEST № 10.

„CHRYŚCIJANSKAJA DUMKA“

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČASOPIŚ

Wychodzić raz u miesiac.

„CHR. DUMKA“ KAŠTUJE:		ABWIESTKI ŹMIAŠČAJUCCA
na hod . .	4 zał.	tolki na apošniaj bačynie i kaštujuć: celaja bačyna 40 zał., 1/2 bačyny 20 zał., 1/4 bačyny 10 zał., 1/8 bačyny 5 zł.
na paůhodu	2	
na 3 mies.	1	
na 1 „	0,50	

Asobny numar kaštuje 20 hr.

ADRAS REDAKCYI I ADMINISTRACYI: Wilnia, zawułak św. Mikałaja Nr. 8 - 3.
(Wilno, zauł. św. Mikołaja 8—3).

Redaktar pryjmaje ad 9 — 12.

PIERAŠYŁKA APŁAČANA RYČAŁTAM ČANA NUMARU 20 HR

CHRYSCIJANSKAJA DUMKA

BIEŁARUSKAJA KATALICKAJA ČĄSOPIŚ.
WYCHODZIĆ RAZ U MIESIAC.

Hod V	Wilnia, 15 Kastryčnika 1932 h.	Nr. 10.

Ab Chryście-Waładary.

Św. Ajciec Pius XI 11.XII. 1925 h. ustanawiŭ uračystaść Chrysta-Waładara i zahadaŭ usiamu katalickamu świetu świątkawać jaje ŭ apošniuju niadzielu kastryčnika miesiaca kožnaha hodu.

Świata heta maje na dumcy Chrysta nia tolki jak Boha, i nia tolki jak čaławieka, ale jak Boha-Čaławieka razam.

Świata Chrysta-Waładara, jak bačym, nowaje, sučasnaje, ale značeńnie jaho i jahonaja heta nazowa nia nowaja — Chrystos jość Boham i dziela hetaha Wаładaram jon byŭ spradwiakoŭ, jość ciapier i budzie wiečna.

Chrysta jak Wаładara ŭsiaho świetu wyrazna apiswajuć nam światyja Knihi Staroha Zakonu. Knihi henyja budučaha Mesyjaša, Zbaŭcu świetu wyrazna i duža časta sapraŭdy nazywajuć imiem karala, cara, hospada, wаładara, jaki budzie nad usimi wаładarstwami i wаładarami świetu i wаładarstwu jakoha nia budzie kanca.

Ale woś skončyŭsia čas Staroha Zakonu, skončyłasia čakańnie patryjarchaŭ, spoŭnilisia pradskazańni prarokaŭ, „Słowa stałasia ciełam", Chrystos źjawiŭsia na ziamli pasiarod ludziej. Nastaŭ čas Nowaha Zakonu. Tut užo Chrystos sam akazaŭsia ludziam, jak sapraŭdny Wаładar, što śćwierdziŭ swajej nawukaj, swaimi cudami, swajej mahutnaściaj nad śmierciaj. Chrystos miž inšym sam ab sabie kaža, što jon jość tym, kamu „dana ŭsiakaja ŭłada, na niebie i na ziamli", a hetkuju ŭładu mieć moža tolki sapraŭdy Wаładar Najwyšejšy, Wаładar Usiomahutny.

Hetkim takža Wаładaram apiswajuć Chrysta ewanelisty, apostały, apostalskija wučni, usia chryścijanskaja staradaŭnaść i sučasnaść.

I sapraŭdy tak Chrystus jość poŭnym wаładaram nad našaj dušoj: wаładaram jon jość nad našym rozumam, bo jość Praŭdaj, z jakoj usie my pawinny čerpać wiedu; wаładaram jon jość nad našaj wolaj, bo sam jość Dabrom i našuju wolnuju wolu parušaje i nakłaniaje da čynaŭ takža dobrych; wаładaram jon jość urešcie nad sercam našym, bo sam jość Miłaściaj i takža miłaściaj prajmaje i napaŭniaje našyja sercy.

Wаładaram jość takža Chrystus i nad usimi sprawami našymi dačasnymi i nad usimi stwareńniami, bo jość jon adnačasna i praŭdziwym Boham i praŭdziwym čaławiekam, jaki maje supolnuju istotu z Boham Ajcom i praz heta nad usim na świecie maje poŭnuju ŭładu.

Chrystos nia tolki Zbaŭca świetu, ale jon takža i prawadaŭca, jaki ŭstanaŭlaje nam zakony, pawodle katorych my žyć pawinny. „Prykazańnie nowaje daju wam, kab wy ŭzajemna lubilisia"...

Ale Chrystos nia tolki zakony ŭstanaŭlaje, nia tolki maje ŭładu ŭstawadaŭčuju, ale takža maje ŭładu i sudowuju nad nami. Boh Ajciec „daŭ jamu ŭładu sudzić, bo jość synam čaławiečym".

Maje ŭrešcie Chrystos i ŭładu wykanaŭčuju. Usich tych, jakija świedama i dabrawolna nia spoŭniać Chrystowych zakonaŭ, jon sudzić budzie i admiera im naležnuju karu, a tym, što spoŭniać — admiera naharodu. Błahija „pojduć na wiečnyja muki, a sprawiadliwyja na žyćcio wiečnaje".

Wаładarstwa Chrystowa choć, praŭda, adnosicca da ŭsiaho świetu, da ŭsiaho stwareńnia i da ŭsich spraŭ našych, a znača i da wаładarstwa ziamnoha, dačasnana, to adnakža jano pradusim maje na ŭwiecie sprawy našy duchowyja. Usie sprawy našy dačasnyja pawinny być padparadkawany sprawam wyšejšym, duchowym i być z imi ŭ zhodzie.

Woś-ža i narod biełaruski, jaki imkniecca da swajho adradžeńnia, da woli i doli, pawinien zaŭsiody pomnić, što pamysnaść jaho ŭ hetym zaleža ad jaho padparadkawańnia zakonam Chrystowym, ad apieki nad jahonaj sprawaj wаładarnaha ducha Chrystowaha...

LEKCYJA I EWANELIJA NA ŬRAČYSTAŚĆ CHRYSTUSA-WAŁADARA.
(Apošniaja niadziela kastryčnika).

I.

Braty, dziakujem Boђu Ajcu, katory ŭčyniŭ nas ђodnymi ŭčaśnikami spadčyny światych u światle, katory wybawiŭ nas z ułady ciemry i pieranios nas u waładarstwa ulublonaђa Syna swajђo, u jakim majem adkupleńnie praz kroŭ jaђo i adpuščeńnie ђrachoŭ. Jon wobraz Boђa niawidomaђa, narodžany raniej ad usiakaђa stwareńnia, bo-ž praz jaђo stworana ŭsio, što na niebie i što na ziamli, widomaje i niawidomaje: ci ђeta trony, ci dziaržawy, ci kniastwy, ci ŭłady — ŭsio stworana praz jaђo i dla jaђo. I jon jość prad usim i ŭsio na im apirajecca. Jon ђaława cieła kaścioła, jon, katory jość pačatkam, pieršarodny z pamioršych, kab uwa ŭsim jon-ža mieŭ piaršenstwa. Bo tak padabałasia Boђu, kab u im prabywała ŭsiakaja paŭnata i kab praz jaђo pałučyć usio z Saboj, — ci što jość na ziamli, ci ŭ niebie — niasučy supakoj praz kroŭ kryža jaђo, — u Cђryście Jezusie Hospadzie našym.

(Kol. 1, 12—20).

II.

U ђeny čas skazaŭ Piłat Jezusu: ci ty karol žydoŭski? Adkazaŭ Jezus: ad siabie samoђa ђeta ђaworyš, ci inšyja tabie skazali aba mnie? Adkazaŭ Piłat: Ciž ja Žyd? Narod twoj i starejšyja duchoŭniki ciabie wydali mnie; što ty zrabiŭ? Jezus adkazaŭ: waładarstwa majo nia z ђetaђa świetu; kali-b z ђetaђa świetu było waładarstwa majo, to słuђi maje zmaђalisia-b, kab nia byŭ ja wydany Žydom; ciapier-ža waładarstwa majo nia zђetul. Tady skazaŭ jamu Piłat: dyk ty karol? Adkazaŭ Jezus: ty ђaworyš, što ja karol. Na toje ja radziŭsia i na toje na świet pryšoŭ, kab świedčyć ab praŭdzie, kožny, chto jość z praŭdy, — słuchaje ђołasu majђo.

(Jan 18, 33—37).

III Unijnaja Konferencyja ŭ Pinsku.

Konferencyja była sklikana zhodna z rezalucyjaj konferencyi letašniaj. Dušoj i arhanizataram jaje byŭ Ks. Dr. K. Kułak, dyrektar sekcyi ŭschodniaj pry Kuryi Biskupa Pinskaha.

Načalnajež kirawiectwa abniaŭ J. E. nowy Biskup Kazimier Bukraba.

Da prezydyjumu zaprošany: biskup Jałbžykoŭski, Arcybiskup Ropp, biskup Przezdziecki, Biskup Uschodni Čarnecki, Ihumien Studytaŭ Šeptycki, Ihumien Wasiljan, Ihumien A.A. Jezuitaŭ z Albertynu i prowincyjał aa. Jezuitaŭ łacinskich, dy prafesar USB. Ks. Swirski.

Učaśnikaŭ było likam kala 100 asob rožnych narodnaściaŭ: Palaki, Ukraincy, Biełarusy, Litwiny, Rasiejcy, adzin na‘t Holender i adzin

---

W. A.

Betlejka. 2)

Abrazok u wadnym akcie.

SCENA III.

S y m o n k a. — (Uwachodzić z drawami; kidaje kala wohnišča i patrochu pačynaje padkładwać, haworačy:) — Ja ahledziŭ usie awiečki: ničoha im — źbilisia ŭ kuču i śpiać, jak parezany. (Siadaje).

J a k u b o k.—(Uwachodzić taksama z drawami) — Usio ŭ paradku: ja abyjšoŭ kruhom — ničoha nia čuwać, nia widać; ja i hałasoŭ słuchaŭ, taksama nia čuwać — ni lwinych, ani jakich.

D a w i d. — Ciapier pahrejciesia, dzietki! A što da hałasoŭ, to ciapier lwinych niama što i słuchać: niadaŭna karol Herad rabiŭ wialikuju abławu na lwoŭ u hetaj wakolicy. Praŭda-ž, i ludziej pry hetym namarnawali, bo ciapier u Izraili čaławieka nie šanujuć; i zbytku ŭsialakaha było dawoli i abrazy Boskaj... Wiedajem dobra, chto taki Herad.

J a k u b o k. — A chto-ž jon, dziedka?

S y m o n k a — Jon—karol Žydoŭski! Što-ž ty pytaješsia?

D a w i d — Karol to karol, ale pahaniec: heta nie Dawidawa pakaleńnie. Ale ab hetym, dzieci, budźcie cicha! Ciapier nawiet i pustynia wočy i wušy maje. (Usie ahladajucca) — Dyk lwoŭ, bačycie, tut niama: pajšli jany, badaj, až na Arabijskuju pustyniu. Ot, šakały — druhoje dzieła: šakał mały, ale złośnik — jon moža mnoha wydušyć awiec. Jamu karyść małaja, a nam škoda wialikaja.

S y m o n k a — A choć lwoŭ niama, mnie niejak strašna, i sam nia znaju čamu? Takaja dziŭnaja ciš na cełym poli!.. Jak-by chto makam pasiejaŭ. (Pakazwaje rukoj).

J a k u b o k — I mnie taksama strašna, až žutka. Moža heta takaja ciš, jak kažuć, pierad buraj? Dziadula, raskažy nam baśniu — budzie wiesialej. (Całuje dzieda ŭ ruku.

S y m o n k a — Baśniu, baśniu! (Tož całuje).

N i a m y. — Mu-u, me-e-e... (I jon całuje i hladzić to na pastuchoŭ, to na dzieda).

D a w i d. — Dobra, dzieci, dobra! Słuchajcie! (Da niamoha) — I ty, niebažatka, słuchaješ? Ale-ž ty niamy ad rodu swajho! ani čuješ, ani haworyš... Ach, Boža, mocny, sprawiadliwy! jakija dziŭnyja sprawy twaje!... (Zadumaŭsia, ale zara pačynaje baśniu). — Było heta daŭno, daŭno: hadoŭ sto, i jašče sto, i dziesiać razoŭ pa sto i jašče try razy stolki. U wadnym miejscy na ziamli byŭ taki wužaka — źmiej

Charwat z Juhasławii, usie duchaŭniki abodwych abradaŭ: uschodniaha i zachodniaha.

Konferencyja pačynajecca uračystaj Imšoju za dušu ś. p. niaboščyka Biskupa Łazinskaha, jakoha ŭważajuć za hałoŭnaha inspiratara idei unijnaj na našych ziemlach.

Pieršaje słowa na pieršym pasiedžańni dana biskupu Przezdzieckamu, jaki tydzień tamu prybyŭ z Rymu ad Ajca Światoha z jaho bahasławienstwam.

Budučy jašče pad świežym uražańniem biasied z Chrystowym Namieśnikam, Ekscelencja Przezdziecki hawaryŭ z takoju dalikatnaju čułaściu, što słuchačy zamiarli ad cikawaści.

„Majučy ščaście niadaŭna biasiedawać z Piatrowym Nastupnikam u tej sprawie, jakuju woś pačynajem, — każa biskup — ja nia tolki čuŭ ab ślazach ajcoŭskaha serca, ale i widzieŭ tyja ślozy na wačach Chrystowaha Namieśnika... Tak hłyboka lažyć jamu na sercy los dušaŭ adłučanaha Uschodu. Hłyboki toj sum nia tolki wyklikany fatalnym pałażeńniem materjalnym, praśledami krywawymi, ale j toj chałodnaściu dy niezrazumieńniem našym...

Nia jość katalikom toj, chto pracy unijnaj pieraškadžaje, a duchoŭnym toj — chto biare piaro ŭ ruki i wystupaje proci henaj pracy ŭ presie...

„Dalej — referuje Ekscelencyja Przezdziecki — zaachwočwaŭ Ajciec światy da zrazumieńnia i adčućcia ŭzajemnych patrebaŭ duchowych i materjalnych, da ŭzajemnaha pašanawańnia abradu, mowy i kultury, da ŭzajemnaje lubowi, ŭ atmasfery jakoje moža tolki zdziejśnicca wialikaje žadańnie Zbaŭcy našaha: „kab usie byli adno."

Referaty čytalisia ŭ troch mowach: polskaj, ukrainskaj i biełaruskaj.

Pry pieršym referacie ks. Dr. Krywickaha z historyi razdziełu chryścijanstwa na temu: „Apelacyja Uschodu da Stalicy Apostalskaj paśla Efeskaha Razboju i prymat papieski" — prychodzić refleksyja, što palityka razdzialiła cerkwy, palityka j siańnia pieraškadžaje im złučycca. Siańnia bo ideja chryścijanskaj jednaści prymušana zmahacca z niamienšaj inherencyjaj niapryzwanych čynnikaŭ świeckich... Razboj Efeski, twor kazionnaha biskupa Dioskora, nie pierastaje pradaŭžacca...

Druhi referat Ks. prof. Świrskaha: „Sakrament Pakuty u prawasłaŭnych" śćwiardžaje na padstawie aficyjalnaj synodalnaj dušpastyrskaj literatury rasiejskaj, što pakuta taja z braku adpawiednaj padhatoŭki duchawienstwa dy małoje kompetencyi ŭ sprawach duchoŭnych načalnych świeckich uładaŭ Synodu — była wielmi zaniadbanaj; heta spryčyniła zaniapad unutranaha žyćcia i pracy duchowaj rasiejskich chryścijanskich masaŭ.

Nastupny referat a. Dr. Iščaka, prafesara Ukrainskaj Duchoŭnaj Akademii: „Filioque Focyja i jaho nastupnikaŭ", świedčyć ab hruntoŭnaj nawukowaj wiedzie i pawazie aŭtora i Akademii, jakoj usie prysutnyja praz wusny a. Ihumiena Piontkiewiča z Albertynu wyražajuć pryznańnie.

Focyj — jak dawiedwajemsia z hruntoŭnych dokazaŭ biblijnych, histaryčnych i filozofič-

---

strašenny: iskry sypalisia z jahonych wačej, ahoń buchaŭ z paščy; a jazyk mieŭ taki wostry, jak dwubočny mieč, pryhatawany da wajny. Chwost i nohi jak u cejlonskaha krakadziła, a pazury benhalskaha tyhra. I woś hety ahidny, niahodny źmiej napaŭ na dwoje ludziej biezbaronnych, što dahetul žyli sabie ščaśliwa i biaspiečna, i pakusaŭ ich śmiartelna. Dyk jany ad źmiainaha jadu i pamiarli.

Symonka — (Trywožna) — Pamiarli? a?.. i naśmierć pamiarli?

D a w i d — Aha! saŭsim pamiarli, naśmierć! Ale byŭ u ich syn. Woś toj syn skazaŭ: „Ja pajdu i zabju źmiaju i waźmu pomstu za swaich baćkoŭ".

S y m o n k a — I zabiŭ jaho? Woś i dobra: praklatamu źmiaju tak i treba. Budzie na druhi raz wiedać.

D a w i d. — Čakaj jašče, čakaj! — I woś jon pajšoŭ na boj, ale zhinuŭ ad źmieja. Pośle chadziŭ druhi, treci, dziesiaty i sotny i dwuchsotny... i ŭsie ad źmieja pahinuli!

S y m o n k a — Usie pahinuli!... I čamu-ž heta tak?

D a w i d. — A źmiej padniaŭsia ŭ strašennuju pychu: pastroiŭ sabie ahramadny zamak, abharadziŭ jaho wysokim muram i pastawiŭ abaronnuju wiežu. I ad taho času ničoha inšaha nia jeŭ, jak tolki žywych ludziej. I płyli da jaho ludzi na achwiaru, jak pływie wada ŭ rečca Jordanie; a źmiej stanawiŭsia štoraz bolš nienasytnym i ŭsio jamu było mała j mała: i pastanawiŭ zžorci cały świet.

J a k u b o k — Cały świet! a Boža.. Čamu-ž ludzi tak lohka dawalisia!

D a w i d — Jakoje — dawalisia! Baranilisia, ale jahonaja była chitraść i siła. (Stary zadumaŭsia) — I woś pajšła wiedamaść pa całym świecie: „Chto pałamaje bramu i zdabudzie abaronnuju wiežu, a trapić smoku ŭ samy łob, dyk tolki toj i zabje smoka i zdabudzie jahonaje waładarstwa". Ale chto tolki pakusiŭsia, smok kožnaha zabiwaŭ i zajadaŭ. A źmiainaje carstwa raściahiwałasia na cały świet i kłanialisia jamu ŭsie narody i pakaleńni — i čornyja, i žoŭtyja, i biełyja.

Tahdy paŭstaŭ adzin Božy Čaławiek: macniejšy ad piaruna...

S y m o n k a — (Z wialikim dziwam)... macniejšy ad piaruna!?

D a w i d — ...śmialejšy ad lwa; mudrejšy sto razoŭ ad samoha Salamona. Jon — hety Božy Čaławiek — skrušyŭ i parwaŭ źmiainuju bramu, jak listok palmy (dziare listok palmy); pałamaŭ wiežu, jak hetuju pałačku (łamaje na kalenie pałačku pry ahniščy) i napaŭ na smoka.

S y m o n k a — Nu, a smok što? astaŭsia žywy?

nych — dapuściŭsia herezii, h. zn. wyklučaŭ Syna, jak krynicu pachodžańnia Ducha, z pryčyny niawiedańnia nawuki ajcoŭ kaścioła dy św. Pisańnia, dajučy pierawahu rozumu nad Abjaŭleńniem, zanadta prynaroŭliwajučy tuziemnuju filozofiju da Božaj Istoty, da Božych asob. Znaŭ słaba i filozofiju: nijak nia moh zrazumieć tralčnaj systemy."

Dyskusyju nad henym možna skazać hał·ŭnym kamieniem razdziełu, u jakoj dyskutanty cikawiacca prakanańniami i nastrojami ŭ henaj kwestyi sučasnaha razjadnanaha uschodu,— zakončwaje sam aŭtor a. Iščak, wyjaśniajučy, što narodnyja wierucyja masy ŭschodu zaŭsiody znachodzilisia i znachodziacca ŭ dobraj wiery, nawukowy świet blizki zhody z katalickim wučeńniem, a aficyjalnyja dušpastyrskija ŭłady pryznać hetaha bajacca.

Najbolšuju buru wopleskaŭ wyzwaŭ referat a. Urbana. T. J. na temu: „Misyja unijnaja i misyja relihijnaja Polščy," u jakim autor z ułaściwaju sabie krytyčnaj tonkaściu dakazwaje, što prawa da ekspansii na ŭschod Polšča miecimie tolki ŭ imia wyžejšych ideałaŭ. Nia majučy takich ideałaŭ, nia maje prawa waładać uschodnimi ziemlami. Ideały šowinistyčnyja abo materjalistyčnyja, jak pawialičańnie koštam inšych swaje nacyi, dabrabyt materjalny, cywilizacyjny pakost i t. d. — niawystarčalny, bo mohuć być zroŭnawažany praciŭnikam... Daje silny adpor i tym z swaich suradzimcaŭ, jakija widziać niebiaspieku ŭ tak zwanym bizantynizmie, wyjaśniajučy, što bizantynizmu, jak abradu, majučaha ŭ sabie badaj bolš relihijnaj hłybokaj paetyčnaj chryścijanskaj symboliki, čym łacinizm, bajacca nia treba.

Zapyranyja abaroncy tak zwanaj zachodniaj łacinskaj kultury, jakaja byccam adna tolki maje racyju bytu, taho nia sudomajuć, što adbiwajučysia rukami i nahami ad chryścijanskaha bizantynizmu idealnaha, tonuć pa wušy ŭ bizantynizmie dzikim, tak zwanym cezaropapizmie, abo kaŭtunskim samaŭładztwie imperataraŭ bizantyjskich, nie pryznajučych nijakich hranic dla swajho despotyzmu. Čahož bo žadajecca siańniašnim tak zwanym kirujučym dziejnikam, kali nie tahožsamaha, sadziačaho nos nie ŭ swajo, cezaropapizmu? .. Dla takich „apolohetaŭ" uprywilijewanaha Zachodu, adnolkawa moža być niebiaspiečnym jak pahanski bizantynizm, tak i padobny łacinizm, čerpajučy pačatki swaje ŭ pahanskich klasykaŭ...

Wyčuwaŭsia ŭ henym referaciei patryotyčny sentyment aŭtora, ale jon, mnie zdajecca, adnak nie zaciamniaŭ čystaje intencyi prelehienta.

Referat tak spadabaŭsia aŭdytoryi što ŭsie zhadzilisia na wydańnie jaho asobnaj brašurkaj.

Dalej Ks. prafesar Kremer u referacie: „Duch lubowi ŭ akcyi unijnaj pawodłuh encyklik dwuch apošnich papiežaŭ," prawodzić haloŭnuju liniju pracy unijnaj, nakreślenuju Stalicaj Apostalskaj. Imienna Pius XI radzić abodwym staronam prawasłaŭnaj i katalickaj takuju darohu da jednaści: ŭzajemnaje paznańnie, sprawiadliwaja ŭzajemnaja acena, pryjaźń, jakaja budzie nastupstwam dwuch apošnich, urešcie častaja malitwa. Salvator mundi, salva Russiam (Zbaŭca świetu, zbaŭ Rasieju) — maje być papularnaj

---

J a k u b o k. — Cicha, słuchaj i nie miašaj.

D a w i d. — Tahdy smok pačaŭ ucichać i wykručywacca, až zašyŭsia ŭ hłybokaje padziamielle. Ale Božy Čaławiek dapaŭ jaho i tam, wywałak na haloŭny plac i pačali boj: zadryžeŭ cely zamak; zatresłasia ziamla; sonca stała ćmicca, a miesiac abliŭsia kroŭju. Pasiarod dnia zaświacili zorki jak woś ciapier, a inšyja dyk pačali padać z nieba. A jany ŭsio zmahalisia i nie mahli pieramahčy adzin druhoha. Usia pryroda tak i zamierła: ptuški, jak lacieli, tak i zatrymalisia ŭ pawietry; nawat zatrymalisia chmary, što chadzili pa niebie. A nawat zatrymałasia i sonca—i nia było wiečara i nočy; dzień ciahnuŭsia doŭha i doŭha... a jany ŭsio bilisia j bilisia. Až narešcie Božy Čaławiek papaŭ miačom jakraz pasiarod wačej — u łob i zabiŭ smoka.

Ale ad taho huku skałychnuŭsia cely zamak i zwaliŭsia na ich abodwych.

S y m o n k a i J a k u b o k — Aj, aj, aj! Božy Čaławiek zhinuŭ? Nia moža być! Čamu-ž tak?

D a w i d — Tak, maje dzietki, tak! Zhinuŭ; bo treba, kab adzin zhinuŭ za ŭsich, kab usie nie pahinuli. Dyk woś zhinuŭ, tolki-ž nie saŭsim, bo pośle paŭstaŭ mocaj Božaj z pad taho muru i razwalinaŭ; i staŭ žyć jašče lepšy, macniejšy i pryhažejšy, čym byŭ pierš, a waładarstwu jaho nia budzie kanca. I pryjšli da jaho ŭsie narody świetu i pakłanilisia jamu. (Usie zadumalisia).

J a k u b o k — Dziadula! Ty wielmi dobra ŭmieješ tłumačyć baśni: rastłumač nam—chto heta byŭ smok, ci toj źmiej praklaty?

D a w i d. — Dobra, dobra, dzietki! Hety źmiej — to byŭ i jošč ciapier, samy najbolšy djabał — ichny kniaź—Lucypar, niačystaja siła.

J a k u b o k — Aha, ja tak i dumaŭ.

S y m o n k a — A ja dumaŭ, što heta moža čort!

D a w i d — Dyk heta-ž usio roŭna. Woś hety Lucypar namowiŭ da hrechu — skusiŭ— našych pieršych baćkoŭ: najpierš Ewu, a pośle Adama.

S y m o n k a — A chto hety Božy Čaławiek? taki adwažny, silny, mudry.

D a w i d — A jak-ža wy dumajecie sami?

J a k u b o k. — Ja dumaju, što heta byŭ Majsiej, katory pakanaŭ niahodnaha Faraona ŭ Ahipcie.

S y m o n k a. — A ja dumaju, što heta byŭ Dawid, katory pakanaŭ lwa, a pośle jašče Golijata. (Da niemaha)—Nu, a ty jak dumaješ?

N i e m y — Mu-u, me-e-e!.. (Śmiajecca).

J a k u b o k — Jon-ža niemy! (Usie śmiajucca).

D a w i d. — Nia śmiejciesia, dzieci! tut

malitwaj jakaja wyprasić adlučanaj Rasiei jednaść z Suświetnaju Cerkwaju.

Niezrazumiełym tolki stanowicca, čamu ŭ malitwach henych dy unijnych zachadach ničoha nie ŭspaminajecca ab Ukrainie dy Biełarusi razjadnanych...

Dwa apošnija referaty wyhłasili *pabiełarusku* aa. biełarusy Pačopka, paroch Babrowicki — „Abraz našaj unijnaj pracy" i Anoška, paroch Alpienski — „Čaho nam niedachwat u pracy unijnaj" dy ŭreščie a. Niemancewič, paroch Albertynski — „Z unijnaha dušp styrstwa ŭ nas". Hety apošni, jak Biełarus, takža mieŭsia čytać swoj referat pa biełarusku, ale I. E. biskup Pinski „paradziŭ" jezuitam, kab jany „nie narażalisia."

Z ich dawiedwajemsia, što na terenie misyjnym, heta značyć u Wilenskaj. Padlaskaj, Pinskaj dy Łuckaj dyecezijach znachodzicca ŭžo 23.866 duš unijataŭ i 50 duchoŭnych.

Ale adčuwajecca ŭ henaj masie wiernych niedachwat arhanizacyjnaj adnalitaści, imienna dzieła taho, što nia majuć unijaty dasiaho času swaich biskupaŭ niezaležnych ad łacinskich ordynaryjaŭ. *Usie try referenty zbodna damahajucca dla isnujučych unijataŭ ukraincaŭ asobnaha biskupa ukrainca, a dla biełarusaŭ — biełarusa.* Pakul nie nastupić hena, to unijaty biełarusy i ŭkraincy buduć uważacca pakryŭdžanymi. J.E. biskup Čarnecki jość tolki Apostalskim Wizytataram, nia majučy prawa na't stała prabywać u miežach Polščy.

Dalej patrebna ŭschodnikam swajo asobnaje prawa ŭschodniaje, jakoje rehulawała-b i žyćcio j pracu unijnuju.

Patrebna i ŭadnastajnieńnie abradu, patrebny srodki materjalnyja, a *najbolš nieabchodnym źjaŭlajecca ŭžywańnie rodnaj mowy ŭ žyćci i pracy misyjnaj,* biez jakoj nielhe padyści da dušy narodu i adamknuć jaje.

Z dyskusyi nad henymi referatami, wiedzienaj pabiełarusku, (čaho nia było na papiarednich konferencyjach), ujaŭniajucca jašče i bolšyja niedachopy siańnieśniaj unijnaj akcyi, a najhałaŭniejšy z ich *adsutnaść solidaryzacyi misyjnaha duchwienstwa z narodnymi masami ŭ ich adradženskim ruchu narodna-kulturalnym.*

Nia tolki radzimaha abradu siańnia damahajecca narod, ale i bratniaha serca pad sutanaj. Fakty nažal, mnohija pakazali, jak narod, prakanaŭšysia ab ščyraj patryatyčnaści duchoŭnaha, addawaŭ jamu z biezhraničnym dawieram swaju dušu, nie bajučysia jahonaj łacinskaj sutany. I naadwarot, tam, dzie niama rodnaje mowy dy spahadnaha serca dušpastyrskaha. ničoha nie pamahaje i radzimy ŭschodni abrad ci uniform prawasłaŭny. Prychodziać prawasłaŭnyja świaščeńniki i nazad k' sabie adciahajuć narod, abo sektanty z adpawiednym metodyčnym padchodam da dušy i zamaniwajuć u swaje heretyckija cianioty našych rodnych bratoŭ.

Pamima bahatych dyskusyjaŭ na konferencyjach unijnych, pamima štoraz bolšaha zaintesawańnia imi kruhoŭ duchawienstwa, chutkich dy płodnych wynikaŭ z dasiulešniaje pracy unijnaje imienna dzieła pryčyn wyžejaznačanych — spadziawacca nielha. Zacikaŭleńnie bo hetaje nia

---

sprawa wielmi ważnaja: Wialiki byŭ naš prarok Majsiej, katory pakanaŭ Faraona i wywieŭ Izraila z Ahiptu... tak, tak; Majsiej byŭ wialiki prarok, wialiki muž, prawadaŭca, piśmieńnik Božy, ale pierad hetym Božym Čaławiekam Majsiej budzie taki malusieńki, jak dziciatka— woś jaki toj Božy Čaławiek! (Dzieci wielmi zasłuchany).

Wialiki i światy byŭ moj patron, karol Dawid, katory pakanaŭ Golijata; o tak, jon byŭ wialiki karol, wialiki prarok, psalmisty i pakutnik; papiarednik i pra-pradzied Hetaha Božaha Čaławieka.

Abo chacia-by prypomnić praroka Illu, ci Danijela, ci druhich — usie byli ważny, na't natchniony praz Boha, ale ŭsie jany tolki papiaredniki i słuhi taho Wialikaha Božaha Čaławieka, bo toj Čaławiek jość... (padniaŭšy wočy i ruki ŭ haru i staŭšy na kaleni)... jość... Mesyjaš!

J a k u b o k — Masyjaš!? A, widziš jak!

S y m o n k a — Mesyjaš!? Ja i nie padumaŭ ab Im.

D a w i d — Tak, dzieci maje, tak! Mesyjaš jašče nia pryjšoŭ: jašče smok praklaty, piakielny źmiej, panuje nad ziamloju.

S y m o n k a — Niachaj jon prapadzie! paskudztwa...

D a w i d. — Prapadzie ŭžo skora: prychodzić jamu apošniaja minuta. Mesyjaša čakaje ŭwieś świet. I ja, choć stary, čuju ŭ sercy swaim, što jašče ŭwidžu Mesyjaša swaimi wačami.

S y m o n k a — A my ci ŭwidzim? dziadula, jak ty dumaješ?

J a k u b o k. — A moža pryjdzie siahońnia? takaja dziŭnaja noč, prosta až mnie žudka.

D a w i d. — Moc Božaja wialika, a mudraść nam nie paniatna, a miłaserdzie Jahona — biezkaniečna. „Sam Boh pryjdzie i wyzwalić nas": skrušyć piakielnyja bramy i złomić źmiainuju pychu. Mesyjaš pryjdzie ŭžo skora, bo tak pradskazali praroki.

S y m o n k a — O, jak pryjdzie Mesyjaš, dyk ja pajdu da jaho na służbu. Ja budu jamu słužyć z całaha serca!

J a k u b o k — Dobra, i ja pajdu z taboj.

S y m o n k a — Što-ž ty ŭmieješ? Ot, ja — druhoje dzieła! Ja pryniasu jamu wady, choć i zdaloku — ja ŭmieju trymać zbanok na haławie, tak jak betlejemskija žančyny — woś tak: (pakazwaje, ustaŭšy) — i nia schiśniecca i nie zwalicca. Abo napiaku jamu plackaŭ — takich lapiešak—duža smačnych! z biełaj muki: ja ŭmieju piačy nadta smačnyja placki. A tak! heta ničoha, što ja mały: mianie mama nawučyła ŭsiakaj kuchonnaj raboty,

jdzie ŭ kirunku adpawiednym. Jakaja napryklad karyść z takich konferentystaŭ, jakija siadziać pawiesiŭšy nos na adčytach, słuchajuć pawučeńniaŭ Apostalskaj Stalicy, dawiedwajucca ab kateharyčnych damahańniach sučasnaj pary, biez jakich i šahu siańnia nia stupiš upiarod, dy ŭsiotaki swajo ćwierdziać za „panią dewotką wileńską, że bez łacinskiego obrządku niema katolickości i polskości..." Kudy tam čakać ad ich niato ŭžo ŭspamahańnia, ale choćby tolki tolerawańnia bolš racyonalnych metodaŭ misyjnych, kali jany na't paru słoŭ biełaruskich padčas dyskusyi pierawaryć nia mohuć!... Ale słušnaść adnak i sprawiadliwaść uziała wierch. Urešcie byŭ pryniaty cały rad rezalucyjaŭ, jakija buduć nadrukawany ŭ adumysłowaj brašury. Adna z takich rezalucyjaŭ pastanaŭlaje wydawać polskuju relihijnuju časopiś. Woś-ža časopiś heta praznačana dla polskaj intelihiencyi budzie wychodzić u Krakawie i peŭnież, nijakaj škody biełarusam ani moža rabić, ani rabić jaje dumaje.

Liturhija ŭschodniaja z namaščeńniem ducha celebrawanaja J. E. biskupam Čarneckim u asyście swajho duchawienstwa, wysoka padniosšaja i zachapiŭšaja prysutnych čaram dy majestatam uschodniaj krasy—zakončyła konferencyju.

C.

Mała pračytać hazetu samomu:
treba jaje pračytać sabranym susiedziam razam!

Załobnyja ŭspaminy.

8.VIII siol. h. u Kitai (miesta Tien-Tsin) pamior a. Diodor Kołpinskij. Pa narodnaści Rasiejec, maskwič, z staraabradcaŭ, syn hienerała. Pa skančeńni Kadeckaha korpusu ŭ Pietrahradzie, pryniaŭ katalictwa i pastupiŭ u tym-ža Pietrahradzie ŭ Katalickuju Duchoŭnuju Seminaryju i byŭ paświačany na ksiandza. Adtul wyjechaŭ u Rym, dzie studyjawaŭ u wiedamym Hrehorjanskim uniwersytecie.

Łacinski abrad a. D. Kołpinskamu padabaŭsia mienš, jak jahony rodny—sławianski. U tojčas u Pietrahradzie siarod Rasiejcaŭ adbywaŭsia značny ruch unijacki. Woś ža a. D. K. staŭsia dušoj henaha ruchu, byŭ duchoŭnym kiraŭnikom katalikoŭ-Rasiejcaŭ uschodniaha abradu, da jakoha ŭrešcie i sam wiarnuŭsia. Wyhnany rewalucyjaj z kraju, prabywaŭ niekatory čas na biełaruskaj wioscy ŭ Dzisienščynie, dzie nawučyŭsia biełaruskaj mowy i hawaryŭ pa biełarusku kazańni, paśla byŭ u Wilni, Rymie, Wienie, Berlinie i Waršawie.

a. D. K. niekalki hadoŭ tamu pakinuŭ Waršawu i wyjechaŭ na misijnarskuju pracu ŭ Kitaj.

*

6.IX siol. h. ŭ Wilni pamior Ks. K. Težyk, probašč u Trzciannym, Biełastockaha paw. Radziŭsia ŭ Horadni. Baćka jaho byŭ uradaŭcam na rasiejskaj słužbie. K. T. končyŭšy ŭ Horadni himnaziju, pastupiŭ na prawa ŭ Kijeŭskim uniwersytecie dzie prabyŭšy niekalki hadoŭ, ustupiŭ u Wilenskuju Katalickuju Duch. Seminaryju, jakuju i skončyŭ u 1899 h.

---

ot što! Bo na mianie i rabin betlejemski kazaŭ, jak ja jamu prysłužyŭsia, što ja chłapiec adnym słowam. A ty... (Abrywaje; dźmuchaje na ahoń; pry hetym kašlaje ad dymu, pośle hreje nohi nad ahniom).

J a k u b o k — A ja ŭmieju niešta lepšaje: u Jeruzalimie, u światyni, jość na ścienach mnoha namalawanych aniołaŭ. Dyk ! ja namaluju dla Mesyjaša aniołaŭ u jahonaj chacie, skolki zachočyš! — na ścienach, na dźwiarach, na piečy i ŭsiudy. Ja patraplu. Ja, praŭda, u Jeruzalimie nia byŭ, ale ja tych aniołaŭ nieskalka razoŭ śniŭ i moj dzied kazaŭ, što tam na Syjonie duža piekna. A ja raz narysawaŭ ranicaj na mokrym piasku cały karawan i tut wiarbludy (pakazywaje palcam), tut ludzi, a tam asły z tawarami i palmy. Tahdy ŭsie mianie chwalili. Nu, a pośle, jak prypiakło sonca, dyk i ŭwieś rysunak prapaŭ. Wot što!

S y m o n k a — A ja ŭmieju pryhoža piajać: jak ja zapiaju dla Mesyjaša, dyk až, až wun jak budzie dobra!

D a w i d. — (Padčas haworki dziaciej maliŭsia, kiwajučysia i kłaniajučysia da ziamli).— Nu, dzieci, wy, dzieci! dosić. Daj-to Wialiki Boža, kab Mesyjaš pryjšoŭ u našyja dni: tahdy ŭsie pojdziem Jamu pakłanicca i budziem słužyć. Adnak-ža zapiajać možam i ciapier, aby tolki što pabožnaje: Boh nas tahdy paciešyć.

J a k u b o k. — Moža zapiajom: „Tam na Syjonie"?

S y m o n k a — Dobra! Albo nie — lepš zapiajom „Kniaziu Anielski". (Prabuje notu).

(Symonka i Jakubok piajuć; Dawid utoryć, Niemy śpić. Piajučy ŭznosiać wočy ŭ nieba, a Dawid časam i ruki. Siadziać na kurkiškach).

„Pryjdzi, o Kniaziu Anielski,
Mahutny Boh Izraelski!
Daj paciechu ŭ niadoli.

Ty nadzieja ŭsieludzkaja,
Ciabie cały świet čakaje,
Wyzwal nas, wyzwal nas z niadoli!

Boža, daj z nieba nam rasu;
Ziamla, adzieńsia ŭ krasu
Pryjdzi, ach pryjdzi skarej!

Ty na chmarach k nam spuścisia,
Nam siahońnia abjawisia:
Pacieš nas, pacieš nas twaich ludziej!

PIEŚNIA AB ZAJČYKU, LISIE I DWUCH CIUĆKACH.

Skača zajčyk pa paloch,
Pośle ŭ rowie sabie loh,
Staŭ jon dumać, staŭ hadać,
Hdzie tut ješci kab dastać?
Maroz krepki, až traščyć,
Pad nahami tož skrypić:
Toj maroz byŭ krasny nos,
Sini nos — druhi maroz.
Zajčyk wuški zmaraziŭ,
Hreŭ ich doŭha, cierabiŭ:
Łapkaj śnieham krepka cior,
Skuru ŭsiu z wušej abdzior.
Spaŭ adzin, jak toj manach:
Ješci chočycca až strach:
Plan znajšoŭsia ŭ haławie —
Skok, dy skok! wiarsty sa dźwie.
Tam na chutary byŭ sad,
Dyk naš zajčyk wielmi rad:
Pieraskočyŭ cieraz płot,
Cieraz płot, dy u harod.
A tam drewak maładych
Było mnoha miž starych;
Na ich smačnaja kara.
Była poznaja para.
Cicha ŭsiudy: ludzi śpiać.
Zajčyk staŭ karu ščypać;
Taki smačny marcypan!
Zajčyk čuŭsia jak-by pan...
I nia widzić zajčyk moj
Biady strašnaj za saboj:
Jšła lisica tym śladom —
Swoj śled hładziła chwastom.
Skok lisica cieraz płot
I raziawiła ŭžo rot:
Zajac skočyŭ jak strała —
Duša ŭ piaty uciakła.
Tolki-ž zajčyk choča ŭ les—
Dwa sabaki ŭ pierarez
Zabiahajuć napiarod
I raziawili ŭžo rot.
Tak na zajčyka taho
Try biady na adnaho:
Dwa sabaki pad nasom,
A lisica za chwastom!
Tak źlacieliś nachadu
Ŭsie źwiary u hramadu;
A jak źbilisia ŭ kłubok,
Zajčyk sprytna skočyŭ ŭ bok.
Chap sabaki za lisu!
Dyj dastali pa nasu;
A choć kroŭju abliliś,
Dyj lisie nie padaliś.
Jak dzialilisia lisoj,
Dwa sabaki miž saboj:
Paswaryliś toj paroj —
Padniali wialiki boj!
Tak hryzucca — ciače kroŭ;
Iskry sypiacca z zuboŭ:
Toj jak źwier, a toj jak leŭ —
Tak adzin druhoha źjeŭ.
Les šumić, ziamla dryžyć,
A sabakam dosić žyć;
Boj byŭ strašny — nia pusty:
Astalisia dwa chwasty!
A jak hryźliś tyja ŭ dwuch,
Dyk lisa staiła duch:
Jak sabakam było dość,
Ŭ les pajšła sabie, psia-kość!

W. A.

Ks. K. T. apráča mnohich dobrych staron swajej dušy, budučy sam Palakom, adznačaŭsia tak ža zrazumieńniem biełaruskaha adradžeńnia i tolerancyjaj da Biełarusaŭ. U 1927 h. I. E. wilenski arcyb. z parafii ŭ Baradzieničach (Dzisienski paw.) wiedamaha biełaruskaha pracaŭnika Ks. W. Šutowiča naznačyŭ na wikaraha ŭ Biełastoččynu, u m. Trzciannaje, da Ks. K. Te žyka. Ksiondz hety pryniaŭ Ks. W. Š. z adkrytaj i ščyraj dušoj, wykazaŭ jamu swoj spahad i zrazumieńnie biełaruskaj sprawy. Ks. W. Šutowić uspaminaje niabaščyka, jak najlepšaha čaławieka i chryścijanina.

* * *

Miła nam Biełarusam z hłybokaj pašanaj pachilić čało swajo nad henymi świežymi mahiłami — Rasiejca i Palaka, jakija za žyćcia swajho na ziamli, nosiačy ŭ sercach swaich Luboŭ Chrystowu, umieli joj dzialicca i z nami Biełarusami i wysaka trymali ściah bractwa narodaŭ.

L. M.

TAMAŠ KEMPIJSKI.

Śledam za Chrystusam.

Z łacinskaj mowy pierakłaŭ
Dr. St. HRYNKIEWIČ.

Knižka treciaja.

Raździeł XXXII.

Ab samazračeńni i admowie ŭsiakamu pažadańniu.

1. Synie, nia budzieš mieć sapraŭdnaje swabody, kali zusim nie zračešsia siabie.

U ciažkich putach chodziać tyja, što nia mohuć raźwitacca z prywatnaju ŭłasnaściu, dy łubiać samych siabie, a tak-ža prahawityja, cikaŭnyja, niespakojnyja i tyja, katoryja haniajucca za wyhodami, a nia šukajuć Jezusa Chrysta, dy často latuciać i honiacca za tym, što trywać nia budzie.

Bo-ž usio, što nia z Boha — prapadzie.

Pamiataj zaŭsiody na karotkaje, ale poŭnaje źmiestu słowa: kiń usio i najdzieš usio; kiń pažadańnie, a najdzieš supakoj.

Razważaj dobra henaje słowa, a kali zrobiš hetak — usio ściamiš i zrazumiееš.

2. Panie, heta praca nie adnaho dnia i nie zabaŭka heta dziaciej, ale ŭ hetym karotkim skazie kryjecca ŭsia daskanalnaść zakonnikaŭ,

3. Synie, nia treba pałochacca dy adwaročwacca hetak chutka, čujučy ab šlachu daskanalnych, ale jašče bolš treba imknucca da wyšejšaha, a prynamsi chacieć hetaha ŭsim swaim žadańniem.

O, kali-b hetak z taboju było, dy kali-b staŭ ty takim, što samoha siabie ŭžo nie kachaŭ-by, nia mieŭ-by woli inšaje apračа majej dy taho, kaho za ajca ja tabie daŭ! Tady nadta ty byŭ-by mnie miłym i ŭsio twajo žyćcio było-b radaściu dy wiasiellem.

Jašče šmat čaho treba tabie zračysia i pakul ty ŭsiaho nia kinieš zusim dziela mianie — nia ździejśniš taho, čaho tabie chočacca.

„Ja tabie radziŭ-by kupić u mianie zołata, ahniom sprabawanaha, kab ty zbahacieŭ", heta znača — mudraści niabiesnaje, jakaja topča ŭsio nizkaje.

Za henuju niabiesnuju mudraść addaj usiu ziamnuju i ŭsio toje, što ŭspadobu tabie dy ludziam.

4. Kažu tabie, zamiest taho, što ŭ wačoch świetu wialikaje i šmatcennaje, zdabywaj toje, što pawodle jaho lichoje dy maławartaje.

Bo-ž nadta marnaj, małoj i badaj ŭsimi zabytaj zdajecca ludziam niabiesnaja mudraść, što nia pyšajecca, nia šukaje sławy na ziamli, jakuju mnohija chwalać wusnami, ale žyćciom daloka minajucca z jeju, adnak-ža heta taja šmatcennaja perła, jakaja schawana ad mnohich.

Raździeł XXXIII.

Ab źmiennaści serca i ab tym, što dumkaju da Boha treba zwaročwacca, jak da adzinaj mety našaj.

Synie, nia wier ty pačućciam swaim; jany siańnia adny, a zaŭtra druhija.

Pakul žywieš, choć-by i nie chacieŭ, a niastałym budzieš: to wiasioły, to sumny, to spakojny, to strywožany, to pabožny, to nie pabožny, to pilny, to niadbajny, to pawažny, to lohkadumny.

Adnak čaławiek sapraŭdy mudry dy ŭćwierdžany ŭ dusie — wyšejšy za ŭsio heta; jon zusim nie hladzić na toje, što jamu zdajecca, abo z jakoha boku wieje wiecier zmiennaści, ale ŭsimi siłami rozumu namahajecca jon da naležnaje i žadanaje mety.

Bo-ž tolki tady strywaješ adnolkawym i biaz nijakich pieramienaŭ, kali wokam ščyraha namieru hladzieć budzieš zaŭsiody na mianie siarod usich mahčymych abstawinaŭ.

2. Čym čyściejšaje budzie woka dumki čaławieka, tym ćwiardziej i śmialej abminie jon roznyja bury žyćciowyja.

Adnak šmat u kaho henaje woka čystaje dumki skałamučwajecca, bo prahawita zwaročwajecca da ŭsiaho, što manić jaho nawokał.

Bo mała kali trapicca čaławiek biaz plamy samalubstwa.

Z biełaruskaj niwy.

Z žyćcia Bieł. Instytutu Haspadarki i Kultury. Hurtok BIH i K ŭ w. Juškoch, Wil.-Trockaha paw. ładziŭ 28 m. m. publičnuju lekcyju ab relihii i nacyjanalnaści. Lekcyju čytaŭ Staršynia Centr. Uradu BIHiK ks. W. Hadleŭski z Wilni. Zacikaŭleńnie lekcyjaj było wielmi wialikaje.

Biełaruskija himnazii — ŭ Wilni i ŭ Nawahradku pierajšli na ŭłasnaść dziaržawy. Biełaruskaje hramadzianstwa baicca, kab himnazii hetyja ŭ skorym času nia stalisia zamiest biełaruskich polskimi. Ale pažywiom — pabačym.

Likwidacyja biełaruskaj himnazii ŭ Dźwinsku. Z pačatkam sioletniaha 1932-33 školnaha hodu, łatyski ministr aświety Kenińš pačaŭ likwidawać biełaruskuju himnaziju ŭ Dźwinsku. Sioleta začyniŭ I klasu i hetak hod pa hodu maje źlikwidawać jaje całkom.

Charakterna, što łatyski ŭrad robić z biełaruskaj himnazijaj u Dźwinsku toje samaje, što polskija ŭłady zrabili z biełaruskimi himnazijami ŭ Wilni i Nawahradku — adkrywaje pry łatyskaj himnazii biełaruskija paralelnyja klasy.

Suproć hetaha hwałtu ministra Kenińša nad biełaruskaj mienšaściaj u Łatwii wystupili z pratestam, praŭnaj darohaj, baćki pakryŭdžanych ministram Kenińšam dziaciej, jakija ŭ liku 32 byli pryniaty ŭ I klasu himnazii, a ciapier astalisia na wulicy biaz škoły i T-wa Biełaruskich Wučycialoŭ u Łatwii.

Uwiaźnienyja b. pasły „Hramadaŭcy" i „Zmahancy" wyjechali ŭ Radawuju Biełaruś. U čaćwier 15 h. m., adbyŭsia abmien palityčnymi wiaźniami pamiž Polščaj i Sawietami. Polšč wydała Sawietam usich zasudžanych b. biełaruskich pasłoŭ z Hramady i Klubu „Zmahańnie," akramia b. pasła B. Taraškiewiča.

Biełaruskaje kazańnie. 25 minułaha m-ca ŭ Žyrawicach adbywaŭsia katalicki fest Najświaciejšaj Dziewy Maryi. Na fest hety prybyli z wakaličnych katalickich parafijaŭ ksiandzy z narodam. Prybyŭ tudy i albertynski jezuit a. Niemancewič, uschodniaha abradu, biełarus. Narodu ŭ Žyrawicy nabrałasia poŭna, pierawažna kataliki, ale było i prawasłaŭnych, a. Niemancewič adprawiŭ słužbu Božuju i skazaŭ kazańnie pa biełarusku. Ludzi byli duža zdawoleny.

Ajciec A. Dubroŭski, rektar Unijnaj Seminaryi ŭ Dubnie, Biełarus, 28 VIII siol. h. uračysta pryniaŭ nazaŭsiody zakonnyja šluby. A. A. Dubroŭski, jak wiedama, naleža da zakonu jezuitaŭ.

Ks. P. Tatarynowič, wiedamy biełaruski relihijny i narodny dziajač z Damačewa naznačany na probašča ŭ Stolin, na Paleśsi.

Z Drui ŭ Rym na dalejšyja nawuki wyjechali studenty z zakonu aa. Maryjanaŭ.

Nowaja biełaruskaja časopiś. Dawiedwajemsia, što ŭ chutkim času maje wyjści ŭ świet u Wilni pieršy numar pieršaj u nas kooperatyŭna-haspadarčaj časopisi. Časopiś maje nazywacca „Samapomač" i wychodzić jak miesiačnik. Redaktaram hetaj časopisi maje być inž. Klimowič, na adres katoraha (Wilnia, Połackaja 4—10) možna i treba ŭžo nadsyłać usiakija materyjały (karespandencyi) i padpisku, jakaja da kanca hetaha hodu wynosicime 1 zł.

Hetak kališ Judei pryšli ŭ Betaniju da Marty i Maryi: *„nia tolki dziela Jezusa, ale kab uskrešanaha Łazara pabačyć"* (Jan 12 9.).

Woś-ža treba apratać woka dumki swajej, kab było prostym i ščyrym dy kab praz usie stwareńni mianie zaŭsiody bačyła.

Redaktar-Wydawiec Ks. ADAM STANKIEWIČ
Z dazwołu J. E. Wilenskaha Katalickaha Arcybiskupa-Mitrapalita
Biełaruskaja Drukarnia im. Fr. Skaryny, Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

Sud nad red. „Biel. Krynicy.“ Dnia 15.IX s. h. adbyŭsia sud nad red. „B. Krynicy“ pa kanfiskacie Nr. 20 z dnia 22.V.1932 h. U hetaj sprawie sud red. Paźniaka apraŭdaŭ. Čarhowy sud, pa kanfiskacie Nr 42 z dnia 25 XII.1931 h., za stacci: „Narady Źjezdu pradstaŭnikoŭ Biełaruskaj Chryścijanskaj Demokracyi,“ „Pieramoha“ (z studenskaha žyćcia) i „Ab našym žyćci,“ adbudziecca 15 h. m.

„Царква і Народ.“ Dawiedwajemsia, što ŭ chutkim časie maje wyjści nastupny (druhi) numar biełaruskaj prawasłaŭnaj časopisi „Царква і Народ.“

Wyznačeńnie sudu nad b. pasłom B. Taraškiewičam. Sud nad b. pasłom Br. Taraškiewičam u Wilenskim Akružnym sudzie wyznačany na 28 listapada s. h.

Wyjšli z druku: „Беларусы у Літве.“ — hetak nazywajecca brašura, napisanaja i wydanaja hram. K. Jezawitawym u Łatwii.

Usie hetyja i inšyja biełaruskija wydawiectwy dastać možna praz Biełaruskuju Kniharniu „Pahoniu“. Wilnia, Zawalnaja wul. 6—10.

„Шлях Моладзі,“ časopiś bielaruskaj moładzi, Nr 9 (za m-c wierasień 1932 h.) užo wyjšaŭ. I stary i mały znajdzie ŭ joj dosyć materyjału jak pawučajučaha, tak i zabaŭnaha. Padpiska na hod tolki — 2 zł.

„Да злучэньня“ — bielaruskaja ŭnijnaja časopiś, Nr 10. Źmiest cikawy i bahaty.

Pašyrać biazbožža dumajuć jašče bolš. Ciapier balšawiki wydajuć 23 biazbožnyja časopisi u 12 mowach. Woś-ža ŭ niedalokaj budučynie dumajuć jany biazbožnaje wydawiectwa jašče pawialičyć i dzieła hetaha nakładajuć na ludziej asobnyja padatki. Zakładajuć balšawiki takža tak zw. biazbožnyja ŭniwersytety dla dziaciej, u jakich wyrywajuć z maładych dušy wieru. Słowam, zły duch nia śpić, a swajo robić.

Nowy tydniowik katalicki pačaŭ wychodzić u Indyi, u Kalkucie, pad nazowaj „Herald“. Tydniowik hety praznačany dla katalikoŭ Indyi, Birmy i Cejlonu.

Z teatru ŭ klaštar. Hazety pawiedamlajuć ab ustupleńni ŭ klaštar Kartuzaŭ wiedamaha parysk. ha artysta Henri Vermeil. Niadaŭna-ž zrabiła toje samaje wiedamaja paryskaja artystka Iwonne Hautin, jakaja ŭstupiła ŭ wadzin z paryskich žanočych klaštaraŭ.

U Niamieččynie u m. Essen 1.IX siol. h. adbyŭsia ahulna niamiecki katalicki źjezd.

Prafesar u Nancy, S. Benard ustupiŭ u klaštar dominikanaŭ u Amiens.

Italjanskija katalickija lekary arhanizawalisia ŭ swoj sajuz, jakoha jašče sioleta maje adbycca ahulny źjezd u Florencyi.

Nowaja kitajskaja dyecezija paŭstała niadaŭna, pad nazowaj Ponly. U dyecezii hetaj pracujuć ksiandzy kitajcy z takim ža biskupam na čale.

Z relihijna-hramadzkaha žyćcia.

Praciŭ praśledu ŭ Sawietach chryścijanstwa wystupiła šwajcarskaja „Liha dla abarony chryścijanstwa“ i 37 wybitnych pradstaŭnikoŭ ad šwajcarskich katalikoŭ, jakija źwiarnulisia z padańniem da prezydenta Šwajcarskaj federacyi, u jakim padčorkiwajučy dalejšy praśled u SSRR, prosiać jaho wystupić u abaronie chryścijan prad Lihaj Narodaŭ. Padańnie hena služa da publičnaha padpiswańnia. Dahetul padpisalasia na im 170 tysiač asob.

Katalickaja moładź u Japonii arhanizujecca. Apošnim časam u Tokio paŭstała arhanizacyja katalickaj japonskaj moładzi, da jakoj užo prystupiła 200 asob.

Misyjnych špitalaŭ u Kitai naličajecca 250, kirujuć imi katalickija misii, u špitalach hetych pracuje 714 lekaroŭ, siarod jakich 400 kitajcaŭ, a takža 956 siostraŭ, bolšaść jakich kitajanki.

U SSRR, nia hledziačy na strašenny praśled, relihijnaść u narodzie nia hinie, ale uzmacniajecca. Žalicca na heta kamunistyčnaja časopiś „Biazbožnik.“

Niamieckija kataliki na dabradziejnyja mety, jak prytułki dla sirot i starcaŭ, špitali, bursy, internaty i inš. — wydajuć u hod 150 miljonaŭ marak. Wialikaja dabradziejnaja praca heta hurtujecca pierawažna kala katalickich klaštaraŭ.

Suświetny Sajuz katalickich wučycialoŭ paŭstaŭ u Wienie 8.IX. siol. h. na mižnarodnym źjeździe delehataŭ ad rožnych wučycielskich katalickich arhanizacyjaŭ. Sajuz hety užo naličaje da 200 000 siabraŭ.

Damahańni amerykanskich katalikoŭ. Na niadaŭna adbytym 77 hadawym Kanhresie centralnaha sajuzu amerykanskich katalikoŭ miž inšym pryniaty rezalucyi: ab sprawiadliwaj płacie rabotnikam za rabotu, ab ahraničeńni bahaćciaŭ u wadnych rukach, i ab źmianšeńni dla rabotnikaŭ hadzin pracy.

Rabotnik światy. U Dublinie (stalica Irlandyi) raspačaty pieršyja starańni, kab pryznać światym rabotnika Macieja Talbot'a. Adznačaŭsia jon świataściaj žyćcia, dabradziejnaściaj i baraćboj z pjanstwam.

Roznyja cikawaści.

Najbolšaja na świecie škoła znachodzicca ŭ horadzie Milwakul u Złuč. Št. Ameryki. Wučacca ŭ joj 2 tysiačy wučniaŭ u dzień i 9 tysiač wiečaram. Škoła hena jakby asobnaja miesta: maje ŭłasnuju piakarniu, kniharniu, drukarniu i h. d. Pry škole henaj pracujuć 237 wučycialoŭ.

Pa katalickim ksiandzy Žydy molacca ŭ synahohach u Sławaččynie. A było tak. Padčas rewalucyi Beli Kuhna ŭ Wuhryi ŭ Michałowičach niechta zamardawaŭ českaha žaŭniera. Padazreńnie pała na adnaho Žyda. Sprawa čuć nia skončyłasia pahromam Žydoŭ. Tady za taho Žyda zastupiŭsia ks. Aleksandar Oppitz, wykazwajučy jaho niawinnaść i adnačasna prapauujučy na śmierć samoha siabie, kali kamu tak chočacca krywi. Kamendant garnizonu hetym rasčuliŭsia i nie dapuściŭ da nijakich wypadkaŭ. Niadaŭna ks. Oppitz pamior. Za jaho dušu Žydy molacca ŭ Synahohach i pišuć ab im u swaich hazetach pa ŭsim świecie.

Ziemletrasieńnie ŭ Hrecyi, jakoje niadaŭna tam zdaryłasia, pryčyniła Hrekam šmat biedaŭ: 149 asob zabitych, 403 ranienyja, 3 40 budynkaŭ zrujnawany i kala 20 tys. ludziej astaŭšysia biaz dachu nad haławoj.

Pa 30-ch hadoch atrymaŭ słuch. U siale Horazany, hm. Jaźnienskaj 40 letni Andrej Bobin, katory ad 30 hadoŭ byŭ hłuchim, raptam pačaŭ čuć i hawaryć. Stałasia heta, kali niedaloka ad Bobina ŭdaryŭ silny piarun.

Dziekanam dyplomatyčnaha korpusu ŭ Wašyngtonie apošnim časam wybrany wiedamy katalicki francuski paet i dramaturh Paul Claudel.

Z palityki.

U Ženewie apošnim časam adbywałasia sesija Lihi Narodaŭ, na jakoj miž inšym niamieckim delehatam była padniata sprawa pierahladu procedury abarony nacyjanalnych mienšaściaŭ. Woś-ža bolšaść siabroŭ Lihi Narodaŭ była prociŭ hetaha, a da henaj bolšaści należyŭ takža i polski ministar zahraničnych spraŭ Zaleski. Na hetuju-ž sesiju pryšła ŭkrainskaja skarha ŭ sprawie ŭkrainskich kooperatywaŭ na Wałyni

U tej-ža Ženewie adbywałasia niadaŭna tak-ža narada ab razbrajeńni. Ale z naradaŭ ničoha nia wychodzić, bo nichto razbroiwacca nia choča, a tolki zbroicca.

Gandi, pawadyr Indyi, wyjhraŭ. Urad anhielski, kab adciahnuć ad ahulnainduskaha ruchu klasu najbiadniejšych, tak zw. paryjaŭ, uziaŭ ich pad swaju apieku i chacieŭ wydać taki zakon, kab i paryi mieli swaich pasłoŭ u parlamencie. Woś ža Gandi, kab zmusić anhlijcaŭ hetaha nie rabić, a z druhoha boku, kab zmusić swaje induskija klasy samym zraŭniacca z paryjami, abjawiŭ hаładoŭku. I woś, na šosty dzień haładoŭki, kali ŭžo Gandi byŭ čuć žyŭ, urad anhlijski zhadziŭsia henaha zakonu nie wydawać, a wyšejšyja induskija klasy zhadzilisia sami paryjaŭ uraŭniać u prawoch.

Asadnikaŭ u našym krai naličajecca: u waj. Wilenskim—1036 siemjaŭ na 17 000 ha ziamli, u waj. Nawahradzkim — 1642 siamji na 30.000 ha, u Horadzienskim paw. 700 siemjaŭ na 11,000 ha i ŭ waj Paleskim — 1262 siamji na 30,000 ha

Watykan wyskazaŭsia za 40-hadzinny tydzień pracy pry atrymańni płaty, jak za tydzień 48-hadzinny. Kali-b dziaržawy zawiali hetki zakon, dyk ablahčyli-b baraćbu z biezraboćciem. Niawiedama tolki, ci pracadaŭcy na heta zhadzilisia-b i ci mahli b wypłacić.

Aŭtanomija Katalonii. Wialikaja hišpanskaja prawincyja Katalonija dastała šyrokuju aŭtanomiju.

Wodka ŭ Polščy patanieła. Pryčyna hetaha taja, što ludzi byli pierastaŭšy pić zadarahija napitki i nie dawali ŭradu zarabotku. Šmat było-b adnak lepš dla narodu, kab zamiest wodki dy patanieła škoła.

Patanieŭ tak-ža tytun i cukier, ale nie na stolki, naskolki patanieli ziemlarobskija pradukty. Takim čynam sielaninu hetyja rečy ŭsiaroŭna zadarahija.

Sol u Polščy padaražeła. Apošnim časam cana miaška soli ŭ 30 klg. z 2-ch załatowak padskočyła na 3 zł. 75 hr., heta znača amal u dwa razy.

Na Dalokim Uschodzie niespakoj. Japoncy zaniali kitajskuju Mandžuryju i zrabili z jaje nibyta niezaležnuju dziaržawu, dzie trymajuć swajo wojska. Kitajcy buracca i dumajuć niaprošanych haściej prahnać.

Reforma wyšejšych škoł u Sawietach nastupiła pawodle ŭzoru škoły daŭniejšaj i ahułam škoły ŭ Zachodniaj Eŭropie.

Wilenskija nawiny.

Reparacyja wilenskaj bazyliki ŭžo raspačata i budzie trywać jakich hadoŭ piać.

Na zaraznyja chwaroby za apošni čas u Wilenščynie zachwareli: 7 asob na brušny tyfus, 6 na tyfus plamisty, 19 na suchoty, 159 na trachomu, 8 na rožu, 4 na wodru i 86 na rožnyja inšyja chwaroby.

Usich biezrabotnych u Wilni i Wilenščynie pawodle apošnich padličeńniaŭ jość 2600 asob. Najbolš biezrabotnych u Wilni i takimi jość umysłowyja pracaŭniki.

Słaŭny polski latun Žwirka i inž. Wigura ŭ minułym miesiacy, jedučy ŭ Čechasławacyju zwalilisia i razbilisia na śmierć. Žwirka z pachodžańnia biełarus ci litwin, z Świancianskaha paw.

Hrom i pioruny pranieślisia nad Wilniaj u kancy minułaha miesiaca wieraśnia. Zdareńnie heta ŭ takim časie dawoli redkaje.

Likwidacyja handlu. Pawodle najnawiejšych wiestak u minułym miesiacy ŭ Wilni źlikwidawalisia 72 kramy i 11 ustanoŭ pracy i warštataŭ.

„Vilniaus Aušra.“ Pad hetkim zahałoŭkam apošnim časam pačała wychodzić litoŭskaja katalickaja časopiś.

Paštowaja skrynka

Fr. D. Za 4 zł. dziakujem, časopiś šlom Wam akuratna.

J. C. Časopisi nia spyniajem. 3 zł. atrymali.

a. J. T. Adras Wam źmianili; dumajem, što ciapier časopić naša dojdzie.

A. B. Dobra, čakali dahetul, pačakajem i dalej.

C. W. Nie atrymali, musić list Waš zhinuŭ niedzie.

Z. L. Prośbu Wašu spoŭnili.

D. J. Knižki wysłany.

K. N Zapłacicie choć častku.

J. B. Nia ŭsio toje załata, što bliščyć.

W. H. Užo pozna; Wašy starańni ŭžo ničoha nie pamohuć.

X P. T. Adras Waš źmianili.

a. Uł. P. Za 50 zł. ščyraja padziaka.

A. A. Hetak rabić niamožna.

C A. Ad Was należycca jašče ŭsio.

Kamunisty pryrakajuć u chutkim časie silniej prystupić da pašyrańnia kamunizmu ŭ Eŭropie, a pradusim prajaktujuć zmahacca z relihijaj. Siaŭcy złoha, jak bačym, nia dremiać.